

Marktconcentratie, aansprakelijkheid, regelgeving. Het internationaal accountancy-landschap kent al tijden dezelfde zorgen en problemen. Een gesprek met de ceo van Deloitte Touche Tohmatsu, William G. Parrett, en de voorzitter van Deloitte Nederland, Roger Dassen.

WILLEM VERHOOG

Sinds de teloorgang van Arthur Andersen zijn er 'ineens' nog maar vier grote spelers op internationaal accountancyterrein. Beter gezegd: nóg grotere spelers, want vrijwel alle Andersen-accountants vonden onderdak bij een van de andere grote kantoren. Een groot deel daarvan bij Deloitte. Het aantal van vier wereldwijd actieve grote kantoren leidt internationaal tot openlijke zorgen bij zowel toezichthouders als ondernemingen. Vanwege de marktrisico's van een oligopolie, maar vooral ook vanwege de nu als

'te krap' ervaren keuzemogelijkheden in dit segment.

Sommige bepleiten een splitsing van de big four in wat minder grote five, six, seven of eight firma's. Of een fusie van een aantal middelgrote kantoren tot een vijfde grote speler.

Middel en kwaal

Bill Parrett (1945), sinds 2003 ceo van Deloitte Touche Tohmatsu, ziet weinig in deze suggesties. "Het publiek en sommige regelgevers hebben slechts oog voor de vermeende machtspositie van de big four-kantoren. Maar het is zaak een en ander wat genuanceerder te zien. Het middel zou wel eens vervelender kunnen uitpakken dan de vermeende kwaal."

In welke zin?

Parrett: "In theorie zouden de regelgevers de big four kunnen dwingen zich te splitsen, maar de risico's worden voor die - bijvoorbeeld - grote acht veel groter dan voor de grote vier. De kantoren zouden weliswaar kleiner zijn, met een kleiner marktaandeel, maar ze krijgen daarmee ook een minder sterke positie tegenover de klant. Schaalgrootte bepaalt ook de kwaliteitsborging, het investeren in know-how, geautomatiseerde systemen en vaktechniek. Er kan nu meer vakkenis en specialisme worden gebundeld en op elkaar worden afgestemd. Bovendien kan een groot en sterk kantoor mogelijke aansprakelijkheidsclaims beter

opvangen en pareren. Dat niet de minste kantoren in één klap van de aardbodem weggevaagd kunnen worden, heeft de recente geschiedenis geleerd. Ik ben dus geen voorstander van opsplitsing, tenzij de aansprakelijkheidsregels ingrijpend zouden veranderen. Maar de kans daarop is gering."

Parmalat

Over aansprakelijkheid gesproken: wat is het effect voor Deloitte van de Parmalat-affaire?

Parrett: "Ik spreek hier namens de overkoepelende organisatie Deloitte Touche Tohmatsu. Bij Parmalat bleek uit de internationale pers dat er tussen de vijftien en twintig mensen gezamenlijk fraude pleegden. Gezegd wordt dat Deloitte Italië niet snel genoeg heeft gereageerd. Per definitie geldt dat fraudes eerder zouden moeten worden ontdekt. De schadeclaims zijn in dit geval buiten proporties als je de rol van de accountants in kwestie in aanmerking neemt. Het blijkt wel dat het onmogelijk is zich tegen dergelijke claims te verzekeren. Tot nog toe heeft het beroep zich kunnen redden. Maar als de claims steeds hoger worden en de regels strenger, zal dat een negatief effect hebben, en niet alleen op het accountantsberoep. In alle rechtszaken weten de advocaten van de tegenpartij het zo voor te stellen dat de accountant heeft geprofiteerd, maar dat is onjuist. De fraude bij Parmalat is tijdig ontdekt en heel wat onheil is hierdoor

Bill Parrett: 'Je kunt SOx 404 niet onverkort transponeren naar de Zuid-Aziatische situatie, daar is een culturomslag voor nodig.'

'Risico's voor **big eight** veel

voorkomen. Via de controle van de eerste half-jaarcijfers van 2003 kwam Deloitte Italië tot twee beperkingen in de accountantsverklaring. Daarop is de Italiaanse toezichthouder opgetreden en een onderzoek begonnen.”

Is aansprakelijkheid een langetermijnbedreiging voor accountants?

Roger Dassen, voorzitter van Deloitte Nederland: “Niet alleen voor accountants, voor iedere deskundige die uitspraken doet waarop anderen beslissingen nemen en beleid ontwikkelen. Ik begrijp overigens heel goed dat publiek en regelgevers duidelijk willen hebben dat wie iets beweert daar goede gronden voor moet hebben.”

De perceptie van het werk van accountants is veranderd?

Dassen: “Zeker. In dat opzicht hebben de boekhoudschandalen louterend gewerkt: de accountantscontrole is geherwaardeerd. Daar komt bij dat zowel SOx als Tabaksblat een dimensie heeft toegevoegd aan de externe verslaggeving, namelijk de rapportage over de kwaliteit van de interne controles en het interne risicobeheer. Overigens hoop ik dat de focus van SOx op financial reporting controls navolging vindt in Nederland. Mijn zorg is dat de bredere risk & control scope van Tabaksblat er toe leidt dat er een weinig robuust normenkader ontstaat, zodat de uiteindelijke kwaliteit van de rapportage daarover onder de maat zal

blijven. SOx kent een duidelijke focus, een erkend en strak toetsingskader en een duidelijke monitoring. Minder ambitieus wellicht, maar veel robuuster, hooguit wat mij betreft iets doorgeslagen in de mate van formalisering.”

Emerging markets

In veel ‘emerging markets’, die internationaal juist steeds belangrijker worden, zijn de regelgeving en naleving daarvan minder streng.

Parrett: “Ik verwacht dat de emerging markets zich snel zullen aanpassen aan wat in de gevestigde markten gebruikelijk is geworden. Ze moeten wel, ze willen er ten slotte bij horen en buitenlandse investeringen aantrekken. Bovendien beschikken ze over een groot potentieel aan intelligente, breed opgeleide mensen. Het beroep moet zich inspannen om juist dergelijke landen ertoe te brengen een internationaal vergelijkbaar systeem voor beurs- en beroepstoezicht te ontwikkelen. De accountant moet hier prominent aanwezig zijn en zijn collega’s in dergelijke landen stimuleren en steunen. De grote kantoren moeten hier hun verantwoordelijkheid nemen.”

Ligt de lat in deze fase niet te hoog voor die landen?

Parrett: “Nee, dat geloof ik niet. Wel zul je rekening moeten houden met culturele verschillen. Zo zal China er iets andere regels op nahouden dan de VS. Net zoals de Europese

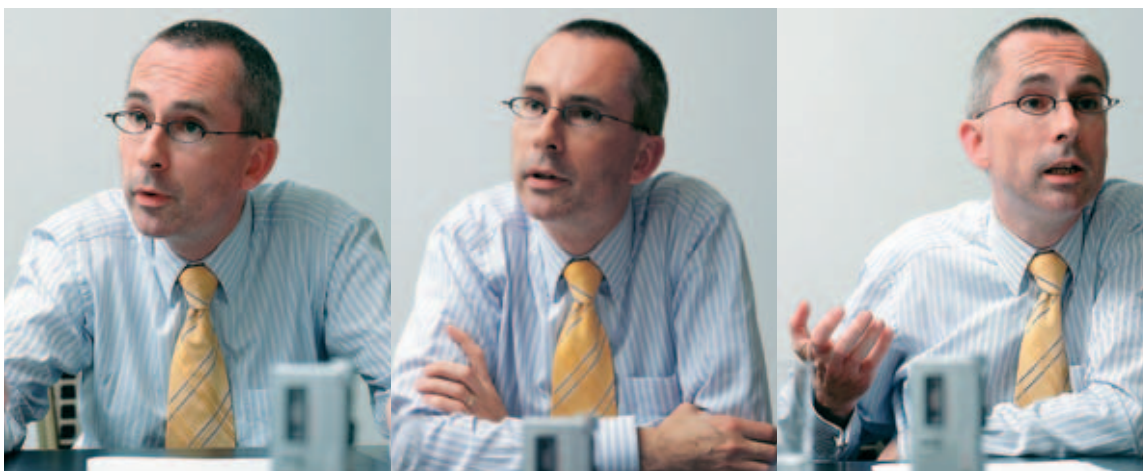
regels afwijken van de Amerikaanse. Je kunt SOx 404 niet onverkort transponeren naar de Zuid-Aziatische situatie zonder rekening te houden met de lokale omstandigheden, daar is een cultuuromslag voor nodig.

Natuurlijk, bepaalde standaarden zullen daar anders liggen dan wij graag zouden zien, maar ik denk dat die vanzelf wel worden aangepast als die markten zich verder ontwikkelen.

Vooralsnog is economische groei in landen als China prioriteit nummer één, daaraan worden andere doelen voorlopig ondergeschikt gemaakt. Pas als de negatieve effecten van groei zich heel sterk manifesteren, zal de wal het schip keren, zoals het ook hier is gebeurd. Dat zal zeker gevolgen hebben voor de verslaggeving, de kapitaalmarkten en de ontwikkeling van het accountsberoep.”

Sceptisch

Dassen: “Daarom ben ik nog altijd sceptisch over de vermeende booming business van de milieurapportages of triple bottom line accounting. In Europa kan zoiets nog wel redelijk bovenaan de agenda staan, maar in de grotere niet-westerse economieën niet. Daar wil men eerst een economische inhaalslag maken. Wat de afgelopen twintig jaar in continentaal Europa is doorgebroken als milieuverlaggeving, kan de komende periode wel eens onder druk komen te staan onder invloed van wat elders in de wereld gebeurt.” ■

FOTO'S: SIMONE VAN ES

Roger Dassen: ‘In Europa kan triple bottom line accounting redelijk bovenaan de agenda staan, maar in de grotere niet-westerse economieën niet.’

groter dan voor **big four**’